

“1- 2/1981 sayılı Kanun teklifinin genel gerekçesine ilişkin 560 sıra sayılı Adalet Komisyonu raporunda Anayasanın 36. maddesinde; herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Taraf olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin “adil yargılanma hakkı” başlıklı 6. maddesinin gereklerinin yerine getirilmesi de ülkemiz bakımından bir yükümlülüktür. Adil yargılanma konusunda ülkemizde yaşanan tartışmaların başında, Devlet Güvenlik Mahkemeleriyle başlayıp Ceza Muhakemesi Kanununun 250. ve Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesi uyarınca kurulan ağır ceza mahkemeleriyle devam eden özel yetkilere sahip mahkemeler ve Cumhuriyet Savcıları eliyle yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar gelmektedir. Ayrıca özel yetkilere sahip ağır ceza mahkemeleri uygulaması sonucunda, üç farklı ağır ceza mahkemesi ortaya çıkmış ve toplum adeta özel hakim, özel mahkeme, özel savcı nitelermeleri yapılmak suretiyle hakim ve savcılar arasında fiili olarak hiyerarşik bir algı ortaya çıkmıştır. Teklifte adil yargılanma bakımından üzerinde büyük tartışmalar olan özel yetkilere sahip mahkeme ve Cumhuriyet savcılığı uygulaması ile özel soruşturma ve kovuşturma usullerine son verilmekte ve tüm ağır ceza mahkemelerinin aynı usul kurallarına tabi olması sağlanmaktadır” tespiti yer almaktadır.

2- Dava dosyasında değişiklikten önceki hali ile CMK 135. ve CMK 140. maddelerine aykırı delil elde edildiği ve bu delillere dayanılarak soruşturma ve kovuşturmanın sürdürüldüğü, oysa 6526 sayılı Yasanın 12. maddesi ile CMK 135. ve CMK 140. maddelerinin esaslı değişikliğe uğradığı, bu durumda soruşturma ve kovuşturmanın yeni soruşturma ve kovuşturma makamları tarafından lehe yeni mevzuat açısından baştan değerlendirilmesi gerektiği, Anayasanın 38. maddesinde kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil olarak kabul edilemeyeceği gerekçeleriyle Anayasaya aykırılık iddialarında bulunulmuştur.

ANAYASAYA AYKIRILIK İDDİALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE CİDDİ BULUNMASI:

T.C. Anayasası Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

Anayasanın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin demokratik bir hukuk Devleti olduğu kabul edilmiştir. Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin teminat altına alındığı rejim olmakla, demokrasinin en önemli ilkelerinden biri de hukuk devleti ve hukuk güvenliğidir. Bu maddede öngörülen hukuk devleti hukuk kurallarında sonsuz değişiklik yapma yetkisi vermemektedir. Hukuki güvenlik kurallarda belirlilik ve öngörülebilirliği aynı zamanda yürürlükteki mevzuatın süreceğine duyulan güveni de kapsamaktadır. Hukuk normlarını öngörülebilir olması ve yasal düzenlemelerde güven duygusunun korunması hukuk devletinin gereklerindendir.

Özel yetkili mahkemeler ve tabi hakim ilkesine aykırı düzenlemeler hukuk güvenliğini ortadan kaldırmaktadır.

T.C. Anayasası Madde 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Esas Sayısı : 2015/53

Karar Sayısı : 2016/26

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Herkesin kanun önünde eşit olduğu Anayasanın 10. maddesiyle teminat altına alınmıştır. Kanun önünde eşitlik gereğince hukuksal durumları aynı olanların yasalar önünde aynı usullerde yargılanması gerekmektedir. Devlet Güvenlik Mahkemeleriyle başlayıp Ceza Muhakemesi Kanununun 250. ve Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesi uyarınca kurulan ağır ceza mahkemeleriyle devam eden özel yetkilere sahip mahkeme uygulaması sonucunda, üç farklı ağır ceza mahkemesi ortaya çıkmış, özel usullerle kişilerin yargılanması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

T.C. Anayasası Madde 36- Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.

T.C. Anayasası Madde 90/son- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.

T.C. Anayasası Madde 38- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve ceza zamanaşımı ile ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.

Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.

Ceza sorumluluğu şahsidir.

Esas Sayısı : 2015/53

Karar Sayısı : 2016/26

Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.

Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez.

İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.

Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaşı, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.

Hukuk devletinde herkes meşru yollardan faydalanmak suretiyle hak arama hürriyetine, adil yargılanma hakkına, kanuna uygun delillerle yargılanma hakkına sahiptir.

Herkes kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda meşru vasıta ve yollardan faydalanarak, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmasını isteyebilir. Adil yargılanmayı isteme hakkı gerek anayasamız, gerekse Anayasanın 90/son maddesi “usulüne uygun yürürlüğe konan milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir” atfı gereğince İHAS 6. maddesiyle güvenceye alınmıştır.

Özel yetkilere sahip mahkemeler, uygulamada özel mahkeme, bu mahkemelerde görev yapan hakim ve savcıların özel hakim ve savcı olduğu algısı oluşturmuş, hakim ve savcılar arasında fiili bir hiyerarşik algıya neden olmuş, bu adil yargılanma tartışmalarına neden olmuştur.

Herhangi bir olayı yargılayacak mahkeme, önceden ve genel olarak yasayla kurulmuş olmalı, keyfi yargılamalara neden olmamalıdır. Özel yetkilere sahip mahkemeler bu nedenle “tabii yargıç ilkesi”ne aykırılığı da gündeme getirmiştir.

Söz konusu yasa yürürlüğe girene kadar özel görevli mahkemeler tarafından özel usul işlemleriyle yapılan yargılamaya yasa değişikliğiyle ağır ceza mahkemelerinde devam edilmesi kanuna aykırı delil tartışmalarını gündeme getirmiştir.

6526 sayılı Yasayla CMK 135. ve 140. maddelerinde de değişikliğe gidilmiş dosya münderecatında değişiklikten önce toplanan delillere dayanılarak soruşturma ve kovuşturma sürdürülmüştür. Yasa öncesi toplanan delillerin Anayasanın 38. maddesinde düzenlenen kanuna aykırı elde edilmiş delil tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Soruşturma ve kovuşturmanın yeni soruşturma ve kovuşturma makamları tarafından yeni mevzuat çerçevesinde baştan değerlendirilmemesi, hukuka aykırı toplanan delillerin soruşturma ve kovuşturmayla esas alınması kanuna aykırı elde edilmiş delil tartışmalarını gündeme getirmiştir.

İHAS 6. maddesine göre de; adil yargılanma hakkı kapsamındaki garantiler sadece mahkemedeki yargılama sürecine uygulanmaz, bu süreçten önce ve sonraki aşamalarda da uygulanır. Ceza davalarında süreç, polis tarafından gerçekleştirilen duruşma öncesi soruşturmaları da kapsar.

6. maddenin yargılamayı bir bütün olarak kapsadığı kesin olmakla, yasa koyucu tarafından yargılamanın sonucunu değiştirecek nitelikte bir yasanın yürürlüğe konulmasıyla yapılan müdahale silahların eşitliği ilkesini ihlal eder.

Esas Sayısı : 2015/53

Karar Sayısı : 2016/26

Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu 3713 sayılı Yasaya eklenen geçici 14/4. maddesinde belirtilen “... Bulundukları aşamadan itibaren kovuşturmaya devam edilmek üzere...” ibaresinin esastan yoksun olmaması, iddiaların hukuki bakımdan tartışılmaya değer olması, sanıkların tatmin edilmesi, hak arama özgürlüğünün ve savunma hakkının sınırlanmaması, adil yargılanma hakkının ihlal edilmemesi, itiraz edilen kanun maddesinin her türlü şüpheden uzak bir şekilde uygulanabilmesi ve sanık müdafilerinin Anayasaya aykırılığını iddia ettiği yasa kuralının Anayasa yargısı denetimine tabi tutulmaksızın çözümlenmesi halinde adaletin yerini bulmayacağı algısı oluşturabileceği gerekçeleriyle söz konusu maddenin Anayasa’nın 2., 10., 36., 38., 90/son yollamasıyla İHAS 6. maddelerine uygun olup olmadığının tartışılması yerinde görüldüğünden, iddia konusu normun Anayasa’nın 152/1. maddesi doğrultusunda uygunluk denetiminin yapılabilmesi için dosyanın Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Sanıklar müdafilerinin yazılı ve sözlü savunmaları karşısında 6526 sayılı Yasanın 1. maddesi ile 3713 sayılı Yasaya eklenen geçici 14/4. maddesinde belirtilen “ ... Bulundukları aşamadan itibaren kovuşturmaya devam edilmek üzere...” ibaresinin Anayasaya aykırılık iddiaları mahkememizce ciddi bulunmakla, T.C. Anayasasının 152/1. maddesi gereğince dosyanın Anayasaya aykırılık iddiaları incelenmek üzere dosyanın Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, mahkemenin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına, oybirliği ile karar verildi.”